

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta (HE 54/2021 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja Sini Wirén, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Irja Vesänen-Nikitin, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Katja Peltola, liikenne- ja viestintäministeriö
- lainsäädäntöneuvos Anna-Stiina Tarkka, oikeusministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- johtava asiantuntija Risto Lång, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava asiantuntija Kimmo Patrakka, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtaja Veli-Pekka Nurmi, Onnettomuustutkintakeskus
- poliisitarkastaja Konsta Arvelin, Poliisihallitus
- rajavartiolaitarkastaja Pertti Normia, Rajavartiolaitos
- tulliyli tarkastaja Juha Vilkkö, Tulli
- projektipäällikkö Tapani Jaakkola, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- toimitusjohtaja, merikapteeni Jori Nordström, Suomen Meripelastusseura ry
- hallituksen puheenjohtaja Matti Pajula, Suomen Vesitieyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- maa- ja metsätalousministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- Ilmatieteen laitos
- Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Suomen Varustamot ry

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2021 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesiliikennelakia niin, että se vastaisi hallintolain sääntelyä julkisista kuulutuksista, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan myös, että tietyillä vesikulkuneuvoilla liikkuvilta voitaisiin turvallisuussyistä kieltää pääsy sulkukanavalle tai heidän pääsyään siihen voitaisiin rajoittaa.

Huviveneitä suurempien huvialusten kelpoisuusvaatimuksia ja varustevaatimuksia esitetään tarkennettaviksi. Toisaalta tiettyjen vesikulkuneuvotyyppien varustevaatimukseen ehdotetaan poikkeamismahdollisuutta. Tarkennuksia ehdotetaan myös väyläpäätöksiä ja vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskeviin menettelyihin. Merenkulun turvalaitteen määritelmään lisättäisiin virtuaaliset turvalaitteet.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi selvennyksiä rekisteröintirikkomuksia ja nopeusrajoitusten rikkomisia koskevaan sääntelyyn. Toisaalta siinä ehdotetaan, että asianmukaisten merikarttojen puutteesta vesikulkuneuvossa ei enää voisi tuomita vesikulkuneuvon päällikköä sakkoon.

Useat ehdotetun lain muutoksista täsmentäisivät Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia.

Esityksen tavoitteena olisi lisätä vesiliikenteen turvallisuutta ja helpottaa lain valvontaa käytännössä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana. On hyvä, että esityksellä pyritään lisäämään vesiliikenteen turvallisuutta ottamalla huomioon uudet kulkuneuvot ja ilmiöt.

(2) Valiokunta pitää kannatettavana, että vanhat sulkukanavat saatetaan lain soveltamisen piiriin ja että nyt ehdotetussa laissa varustevaatimukset ja muu lainsäädäntö on otettu paremmin huomioon. On myös hyvä, että nyt ehdotetussa laissa on huomioitu, että täysin uudentyypisiä vesikulkuneuvoja on tullut markkinoille.

Turvallisuuden lisääminen

(3) Asiantuntijakuulemisessa on esitetty pelastusliivien käytön säätämistä pakolliseksi kaikissa veneissä. On katsottu, että pelastusliivien käytön yleistyminen vähentäisi hukkumiskuolemia, joista merkittävä osa tapahtuu sisävesillä, usein lähellä rantaa ja pienten veneiden käyttämisen yhteydessä. Jatkossa on syytä tarkoin harkita pelastusliivien käytön sääntelyä. Tämän lisäksi va-

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2021 vp

liokunta korostaa, että oikein kohdennetun ja aidosti vaikuttavan turvallisuusviestinnän ja asennekasvatuksen merkitys on ratkaisevassa asemassa hukkumiskuolemien vähentämisessä.

Vesillä järjestettävien tapahtumien turvallisuutta koskeva sääntely

(4) Saadun selvityksen mukaan esityksen lausunnolle lähteneeseen versioon sisältyi pykälä, jossa olisi lisätty Liikenne- ja viestintäviraston toimivaltaa keskeyttää tai rajoittaa yleistä vesiliikennettä vesillä järjestettävien tapahtumien, kuten moottorivene-, soutu-, uima- tai kalastuskilpailujen, yleisön turvallisuuden vuoksi. Tämä olisi antanut mahdollisuuden nopeaan vesiliikenteen keskeyttämiseen ilman kuulutusmenettelyä. Lausuntokierroksella pykälää kannatettiin laajasti. Pykälä kuitenkin poistettiin ja asia siirrettiin liikenne- ja viestintäministeriössä käsiteltäväksi liikenneturvallisuusstrategiassa 2020—2026 osana kaikenlaisten tapahtumien turvallisuutta.

(5) Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkovalmistelussa arvioidaan kokonaisvaltaisesti, miten vesillä järjestettävien tapahtumien turvallisuus saataisiin parhaiten varmistettua, ja että tarvittava sääntely saatetaan mahdollisimman pian voimaan.

Voimaantulo ja tiedottaminen

Voimaantulon aikataulu. (6) Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty lainsäädännön voimaantulon aikatauluun. Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on ollut saada lainsäädäntö voimaan ennen purjehduskauten alkamista, mutta tosiasiallisesti voimaantuloksi ehdotetaan kuluvan vuoden heinäkuun alkua. Näin ollen säännökset muuttuvat kesken purjehduskauten. Valiokunta näkee, että tästä saattaa jossain määrin aiheutua hankaluuksia. Valiokunta katsoo kuitenkin, että lainsäädännön mahdollisimman pikaisesta voimaan saattamisesta on enemmän hyötyä kuin haittaa.

Tiedottamisen tarve. (7) Lainsäädännön pikainen voimaan saattaminen kesken purjehduskauten lisää tiedottamisen tarvetta, jotta vesiliikenteeseen osallistujat osaavat ja voivat noudattaa uusia säännöksiä. Valiokunta korostaa, että tiedottamiseen tulee osoittaa tarvittavat sekä henkilöstö- että muut resurssit ja kiinnittää tämän vuoksi sekä liikenne- ja viestintäministeriön että Liikenne- ja viestintäviraston huomiota tiedottamisen keskeiseen merkitykseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 54/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2021 vp

Helsingissä 25.5.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Suna Kymäläinen sd
varapuheenjohtaja Ari Torniainen kesk
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Jouni Kotiaho ps
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Joonas Könttä kesk
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Ano Turtiainen at
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Jari Myllykoski vas
varajäsen Jari Ronkainen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker